

KUVA VASEMMALLA Aune kukkapiutarhassa on elokuussa vaaleanpunertava kausi. Taustan korkea preeria-angervo (*Filipendula rubra*) on parhaimmassa kukassaan. Sen edessä kasvaa kiinanjaloangervoja (*Astilbe chinensis*). Aunen kukkapiha sijaitsee V-vyöhykkeellä.

KUVA ALLA Punakukintoinen jättikarhunputki (*Angelica gigas*) kuuluu kukkatarhan harvinaisuuksiin. Kasvia istutetaan vielä vähän meillä, mutta esimerkiksi Ruotsissa sitä näkee paljon kukkaryhmien katseenvangitsijana.

KUVA ALINNA Lämpöä kangasmaasto sopii vaaleajouluruusulle (*Helleborus niger*), joka ei siedä talvimärkyttä.

Kaskiahosta kukkapihaksi

TEKSTI JA KUVAT JUHA FORSBLOM

Juuan Larinsaassa, vain kivenheiton päästä Pielisestä ja Kolin kansallismaisemasta, hehkuu kesäisin värikylläinen pihamaa. Aunen kukkapiha on esimerkki siitä, mitä karjalainen innostus ja mielikuvitus parhaimmillaan tuottavat.

KUVA 1. Kukkapihasta löytyy vinkkejä eri kasvilajien yhdistelyyn. Hehkuvien jaloangervojen rinnalle samanlaisiin kasvuolosuhteisiin sopivat isolehtiset kilpiangervot (*Astilboides tabularis*) hyvin.

KUVA 2. Keväällä tuoksuva punakonnanmarja (*Actaea erythrocarpa*) on näyttävä syksyläkin. Käytössä on muistettava kasvin myrkyllisyys.

KUVA 3. Kukkatarhassa ovat myös lehtiperennat arvossaan. Mäntykankaalla viihtyvät asian-tuntevan maanparannuksen ja lan-noituksen ansiosta myös leveälehtiset kuunliljat.

KUVA 4. Puutarhassa on esillä Marja Hiltusen suunnittelema ja toteuttama keramiikkatöitä, jotka luovat sadun tunnelmaa kotkansii-pien ja hortensioiden keskelle.

Kaiken vihreyden ja kukkaloiston takana on karjalainen Aune Martikainen. Kukkapiha on syntynyt kuivanpuoleiselle mäntykankaalle, kotitilan kainaloon. Tontti on lohkottu Aunen perheen maatilasta kymmenisen vuotta sitten. Aikoinaan samalla paikalla on sijainnut kaskiaho.

Kaikki alkoi siemenistä

Siemenlisäyksen Aune ainakin hallitsee ammattilaisen elkein. Itse lisätyjä ovat niin puutarhan hemlokki (*Tsuga*) kuin pallomataratkin (*Phuopsis stylosa*). Kylvökokeiluissa aloittelijalla saattaa kuitenkin olla enemmän intoa kuin taitoa, eikä hyvällä onnella-kaan aina saa uusia taimia.

Lajikohtaisen tiedon ohella Aune korostaa kärsivällisyyttä.

– Kylvöksiä ei kannata heittää pois turhan kevyesti. Esimerkiksi monien havukasvien siemenet itävät hitaasti ja epätasaisesti. Pe-

tia valittaessa puutarha-ala siinteli jo haaveena, mutta kiire päästä ansiotyöhön johti hänet sosiaalialalle.

rennoista kimikin (*Cimicifuga*) taimia iti kolmen vuoden kuluttua kylvöstä.

Aune merkitsee vanhojen kylvösten paikat huolella, jotta osaa tarkkailla ”myöhään heränneitä”. Siemeniä hän hankkii paitsi itse keräämällä, myös tilaamalla ja vaihtamalla. Turun yliopiston kasvitieteellisen puutarhan siemenvalikoima on tullut tutuksi. Myös tuttavat muistavat innokasta kasvattajaa siementuliaisilla.

Jaettuja kokemuksia

Vierailijat ovat tervetulleita Aunen kukkapihaan heinäkuussa ja elokuun alkupuoliskolla. Koko kesän jatkuvan kukinnan takaa-vat monet perennalajit, joita puutarhassa on isoina ryhminä.

Loppukesällä alue on kaikkein kukkeimmillaan. Silloin kilvan huomiota keräävät tähkämäiset kimikit, nauhukset ja ritarinkanukset. Happaman maan hortensiat ja punasävyiset jaloangervot luovat niille vastapainoa.

Kukkapihaan saapuu kesäisin tutustumaan ihmisiä eri puolelta Suomea. Oman kodin pihan esittelemine ei Aunea kuitenkaan häiritse.

– Yhdessä tutkimme kasveja ja pohdimme ratkaisuja puutarhan hoidon haasteisiin. Se on hauskaa. Jotkut kertovat koko elämäntarinansa samalla, kun tutustumme puutarhaan.

Energisellä Aunella on muitakin rautoja tulesa. Jo 1980-luvun alusta hän on ollut vuolukivi-tuotteistaan tunnetun Tulikivi-

>

1

2

3

Aunen puutarha on monien seudulla harvinaisten lajien koti

yhtiön PR-tehtävissä, järjestellen koti- ja ulkomaisille vieraille muun muassa kokkikouluja.

Luonnon ehdoilla

Ensi kertaa Aunen pihaan saapuneista monet ihmettelevät, miten kaunis puutarha sulautuu luontevasti karjalaiseen määntymessään. Tämä tavoite Aunella onkin ollut puutarhaa rakentaessaan.

– Haluan, että luonnonkasvit limittyvät saumattomasti viljeltyjen puutarhakasvien joukkoon. Kivet ja kannot on myös jätetty paikoilleen, eikä täällä ole käytetty isoja koneita.

Rehevyyden salaisuutta uteleuille Aune paljastaa, että kasveille on annettu niiden tarvitsemat eväät. Uutta aluetta perustettaessa kasvialustasta teetetään viljavuusanalyysi, jonka perusteella maa lannoitetaan ja kalkitaan.

Läpäisevä maa ja suojaista paikka mahdollistavat monien arkojen kasvien talvehtimisen. Sinivaleunikko (*Meconopsis betonicifolia*), kesäkukkina pidetyt pipot (*Penstemon*) ja kermesmarja (*Phytolacca americana*) sekä ranskalainen, mutta Hyrynsalmella karaistunut rakuuna viihtyvät Aunen hoidossa. Talvivalkosipulikin on ikivanhaa kantaa.

– Talvi täytyy ottaa huomioon niin syksyllä kuin keväälläkin. Syksyllä ei pidä lannoittaa liikaa, sillä kasvien on ehdittävä talveentua. Keväällä on maltettava odottaa roudan sulamista ja kasvun alkua, ennen kuin kasviryhmien kunnostus alkaa.

Viinirypäleitä Juuan rinteiltä

Viinimarjoista eli herukoista Pohjois-Karjalassa on vahva kokemus, mutta viinirypäleitä maa-

kunnassa on harvassa. Kukkapihan notkelmassa on kuitenkin muovilla katettu kausihuone, josta sinimarjaisia rypäleitä löytyy ainakin yhden talon tarpeiksi.

Zilga-lajike talvehtii kasvupaikallaan kasvihuoneessa, josta muovikate poistetaan talveksi. Suojan pakkasia vastaan antaa paksu lumikerros.

– Tässä on parhaimmillaan talvella puolitoista metriä lunta. Ihmiset eivät kesällä tahdo sitä uskoa, mutta Pieliseltä tuleva tuuli sen tekee, Aune tietää.

Kukkatarhan laidalla on ruusutarha, jossa hehkuvat monet pensasruusut. Esimerkiksi kanadalaiset pensasruusut näyttävät viihtyvän myös Fennoskandian itälaudalla, kunhan maa on lämmin ja läpäisevä.

– Ruusut tarvitsevat ravinteikkaan maan. Tämä kohta onkin ennen ollut lypsyahona.

Puutarhan alareunalle on rakentunut isojen kivien ja puutarhakasvien muodostama suoja-alue, jossa kasvavat muun muassa tymit. Isot kivet varaavat lämpöä ja kosteutta. Ja kivien kanssa pitää karjalaisen olla sinut, niin ihmisen kuin kasvienkin.

– Olen opetellut kivien keruuta 37 vuotta, Aune laskeskelee.

Kukkapiha on osa Aunen elämänmyönteistä sielunmaisemaa. Kotoisa, omin käsin rakennettu pihapiiri sijaitsee vanhan kotitilan vierellä. Ja kauempana siintää Pielinen. ●

Aunen kukkapihassa voi vierailla heinä–elokuussa. Tiedot löytyvät osoitteesta www.oyk.fi/~larinsaa-ri/kukkapiha.htm.

4

5

KUVA 1. Valko- ja punakukkaiset kimikit luovat ryhtiryhmän ritarikannusten ja nauhusten kanssa. Punalehtinen syyskimikki (*Cimicifuga ramosa* 'Atropurpurea') taimettui neljä vuotta kylvön jälkeen.

KUVA 2. Vähemmän tunnettua nukulaa (*Leonurus cardiaca*) on aikoinaan käytetty rohdoksi ja värjäykseen. Kasvi talvehtii ainakin moreenimailla mainiosti.

KUVA 3. Puutarhan oleskeluryhmistä ensimmäinen löytyy sisäntulon vierestä. Syyskesän vehreyttä valaisevat kookkaat kuutamohortensian (*Hydrangea paniculata* 'Praecox') kukinnot.

KUVA 4. Kasvihuoneessa Zilga-viiniköynnös on tuettu kaarirakenteisiin. Talveksi muovikate poistetaan, jotta köynnöksen päälle sataa suojaavaa lunta.

KUVA 5. Kukintojen muotojen ja värien kirjoa. Sinipallo-ohdakkeiden (*Echinops ritro*) ja tulikukan (*Verbascum*) kera punertaa nepalinhanhikki (*Potentilla nepalensis*).